

Dos selvatans en el record.
Josep M. Mas Solench (1929-2005)
i Josep M. Pons Guri (1909-2005)

NARCÍS FIGUERAS I CAPDEVILA

Quaderns de la Selva, 18

•

Any 2006

p. 7 a 12

• CENTRE D'ESTUDIS SELVATANS •

*L'arquer governa
el noble vol harmònic
de la sageta.
Fidel al temps
retorno al meu callat origen.*

Salvador Espriu

Josep M. Mas Solench

La matinada de l'1 de desembre de 2005 el jurista i estudiós Josep Maria Mas i Solench, nascut l'any 1925 a Santa Coloma de Farners, morí a la mateixa ciutat per retornar al «callat origen», en mots del poeta, també colomenc, Salvador Espriu, inscrits al recordatori que es repartí al funeral. Entre moltes altres activitats i funcions, Mas Solench exercia des del 1995 la presidència de la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, filial de l'Institut d'Estudis Catalans.

El seu traspàs ens va sobtar a tots. Si la pèrdua d'una persona estimada, d'un col·lega en els estudis, d'un estudiós actiu, sempre és dolorosa, més ho és si es produeix d'una manera inesperada. Des del Centre d'Estudis Selvatans ens havíem posat en contacte amb ell el dilluns de la mateixa setmana del seu traspàs per tractar de la presentació a Santa Coloma del seu darrer treball, la biografia de Mn. Frederic Clascar, apareguda a Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

La cerimònia religiosa de comiat va tenir lloc el divendres, dia 2 de desembre, a les 4 de la tarda, en una església parroquial de la capital de la Selva, plena de gom a gom. Hi assistiren, en representació de l'Institut d'Estudis Catalans, el seu president, el Dr. Salvador Giner, i el Dr. Joan Vilà Valentí, president de la Secció de Filosofia i Ciències Socials, a la qual està adscrita la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, que dirigia Josep M. Mas. A més de participar en l'acte, la junta de govern del CES, reunida el 19 de desembre, acordà per unanimitat de fer arribar formalment a la seva esposa Dolors Margarit i a la resta de la família l'expressió de sentiment i de condol de l'entitat.

Josep M. Mas, fill d'una família treballadora de la vila selvatana, ja vinculada a tasques administratives, amb un esforç personal digne d'encomi s'havia llicenciat en dret per la Universitat de Barcelona, i durant una primera etapa compaginà l'exercici de l'advocacia amb l'activitat com a director d'edicions en diverses empreses barcelonines com ara Labor, Planeta i Montaner i Simon. A més d'editor, fou autor d'una trentena de llibres, sobretot de dret català, com ara *El Dret civil dels catalans*, *Mil anys de Dret a Catalunya*, *El Tribunal de Cassació de Catalunya*, *Legislació civil del Parlament de Catalunya* i *Dret Forestal a Catalunya*, així com diversos tractats per a la formació dels jutges de pau. El 2003 va publicar la important biografia

Ferran Valls i Taberner. Jurista historiador i polític, que va merèixer l'atenció de la premsa i de diversos especialistes.

També s'interessà per l'estudi d'edificis i monuments singulars, com *El Palau de Justícia de Barcelona* i *El Casal Sant Jordi*, seu del Departament de Justícia i va coordinar obres com *Guia d'Entitats de Catalunya* i *Documents Jurídics de la Història de Catalunya*. Entre les col·laboracions en diaris i revistes, cal destacar una sèrie de 20 articles al diari *Avui* sobre «El nostre ordenament Jurídic» i més de trenta articles dedicats a juristes catalans a la revista *Món Jurídic*, del Col·legi d'Advocats de Barcelona. Actualment, entre d'altres projectes, coordinava el *Diccionari Jurídic Català*, en l'elaboració del qual participa la Societat Catalana d'Estudis Jurídics.

Durant la seva presidència a la Societat Catalana d'Estudis Jurídics en promogué la revitalització i, entre altres iniciatives remarcables, va fer possible l'edició de la *Revista de Dret Històric Català* i de la *Revista Catalana de Dret Privat*. A més, fou l'organitzador i promotor dels Cursos de Dret Civil Català que impartia a l'IEC des de l'any 2000.

Sense cap mena de dubte, Josep M. Mas va fer aportacions de primer nivell a la cultura del país i forma part integrant de la història cultural de Santa Coloma de Farners. El Centre d'Estudis Selvatans reconeix en ell, dins la trajectòria no gaire llarga de la nostra entitat, un dels pioners que el 1983 van fer colla per tal de fundar una institució científica a la Selva, cosa que no era gens fàcil en aquells anys, com no era tampoc previsible, vista la nostra tradició, que hagués de reeixir com finalment ha estat.

Un aspecte de la seva obra en què va destacar, a més de ser autor de llibres de caràcter popular sobre la sardana, sobre l'obra d'Espriu o sobre Santa Coloma, fou en la preparació de biografies de personatges relacionats amb la ciutat. Gràcies a la seva tasca en aquest àmbit són més coneguts i reconeguts entre nosaltres sant Salvador d'Horta, el P. Rodés o el P. Xiberta, Mn. Clascar o Mn. Ricard Aragó. La seva voluntat de fer aportacions culturals, de crear realitats estables i donar continuïtat a les coses es palesa en diverses iniciatives seves que poden considerar-se precedents del que el Centre d'Estudis ha significat després.

Arran dels actes promoguts amb motiu del mil·lenari de Santa Coloma (1950) treballà en la publicació *La Selva* (1949-1950) i en actes culturals i literaris (concursos, jocs florals...), i féu aparèixer una primera col·lecció de petits llibres «Ex libris columbensibus» que s'editaren numerats sobre el nom «Publicacions La Selva» (obres de J. M. Puig Janer, J. M. López Picó). Més endavant, els anys 80, i sota el títol «Estudis colomencs», inicià una segona col·lecció on trobem la *Petita*

antologia poètica d'Espriu, el *Petit diccionari de la sardana* o la útil *Guia de Santa Coloma de Farners*, amb l'apèndix final dels personatges il·lustres vinculats a la ciutat, que anunciava ja la seva posterior dedicació a les seves biografies. També tingué una participació decisiva en l'impuls dels Premis Salvador Espriu que els anys 80 situaren Santa Coloma al mapa literari català.

L'Ajuntament de Santa Coloma de Farners l'ha nomenat recentment fill predilecte a títol pòstum i el dia 6 de novembre l'IEC, la Societat Catalana d'Estudis Jurídics i la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona li dedicaren un acte d'homenatge, celebrat a la Sala Prat de la Riba de l'Institut.

La revista *Ressò*, de Santa Coloma, publicà en el seu número de gener-febrer de 2006 un extens article biogràfic commemoratiu a càrrec de Ramon Sargatal i Josep M. Casas. El Centre d'Estudis Selvatans estudia, d'acord amb l'ajuntament i la família, dedicar a Mas Solench alguna activitat concreta dins el seu calendari per al 2007, així com implicar-se en els que es puguin programar des d'altres instàncies. Naturalment, es fa necessari de poder comptar aviat amb una bibliografia completa de la seva obra (llibres, fulletons, articles en revistes diverses, conferències conservades en àudio...) que faciliti de valorar-la en conjunt com es mereix.

*Un dia no em veuràs
peu dret a l'escullera
dient-te adéu amb la mà estesa
i algú t'explicarà
que és el meu cor qui a l'hora prima
ple de recances ha salpat*

M. A.

Josep M. Pons Guri

Els versos que encapçalen aquesta nota –l'autoria dels quals, si no anem errats, cal atribuir al poeta Martí Amagat– pertanyen al recordatori que el dia 24 de desembre es va distribuir a l'església de Santa Martí d'Arenys de Mar en les exèquies de Josep M. Pons Guri. Un grup de membres del Centre d'Estudis Selvatans ens hi vàrem fer presents en senyal de reconeixement i d'estima a l'arxiver, historiador i amic que la matinada anterior havia mort a l'hospital de Calella de la Costa als 96 anys de fecunda vida.

Josep M. Pons Guri va néixer a Arenys de Mar el 16 de juny del 1909. Es llicencià en dret i en història i a través d'una intensa activitat de recerca i de treball intel·lectual esdevingué un reputat historiador, destre arxiver i un dels grans especialistes en història del dret català. Fundà a Arenys de Mar l'Arxiu Històric Fidel Fita (1934) i, tot i la seva avançada edat, fins al darrer dia continuà treballant-hi. Defensà apassionadament el patrimoni documental i es dedicà sense desmai a estudiar el passat particular i comú de les poblacions que van pertànyer a l'antic vescomtat de Cabrera (Selva, Guillerics, Collsacabra, Alt Maresme). En conseqüència, a la

seva mort ens ha llegat una obra publicada, extensíssima i valuosa, que resulta impossible de detallar, sobre temàtiques molt diverses, especialment sobre història de l'art, història jurídica i de les institucions medievals, metodologia històrica i paleografia.

Entre els nombrosos reconeixements que havia rebut destaca la medalla d'honor del Col·legi d'Advocats de Barcelona, la de la Universitat Pompeu Fabra o la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya. Era acadèmic corresponent de les acadèmies de Bones Lletres de Barcelona i de Belles Arts de Sant Jordi. El 15 de març de 2005 el Govern de la Generalitat li atorgà la Medalla President Macià, en reconeixement a la dedicació,

constància i esperit d'iniciativa en l'actuació com a jurista i historiador de prestigi i degà dels arxives catalans.

La vinculació del Centre d'Estudis Selvatans amb Josep M. Pons era intensa i evident per a tothom per molts motius (mestratge eficaç, afinitat temàtica i territorial, estímul coratjós), i s'havia mantingut en el temps. De fet, el Centre d'Estudis Selvatans sempre va tenir una actitud de cordial proximitat i de veneració envers la persona i l'obra de Josep M. Pons Guri, i els anys 2000 i 2001 va promoure i fer aparèixer dos volums d'Estudis en honor seu dins la revista *Quaderns de la Selva* amb dotzenes de col·laboracions d'investigadors de relleu; en el primer dels dos volums una completa biografia intel·lectual a càrrec de Joan Domènech i, posteriorment, acompanyant el segon volum, una no menys exhaustiva bibliografia a cura d'Emma Llach i d'Elvis Mallorquí, permeten des d'aleshores resseguir la seva trajectòria.

Amb motiu de presentar aquests dos grossos volums, també li vam dedicar un acte públic de reconeixement a Santa Coloma al qual va assistir moltíssima gent i que serví com a cloenda del seminari «De la vella a la nova vegueria de Girona. Canvis i continuïtats». La temàtica era perfectament escaient, la sempre actual de la divisió comarcal, respecte de la qual Pons Guri havia mantingut sempre amb la tenacitat del seu caràcter, l'adscripció gironina i selvatana de la Marina de la Selva o Alt Maresme. Precisament, el seu fill, en rebre el condol de part nostra, al cementiri de Sinera, va exclamar: «Ah, de la Selva! Ell es considerava sempre selvatà. Era la seva comarca!» L'anècdota resulta altament reveladora.

En l'homilia de la missa funeral Mn. Martí Amagat, després de referir-se a la seva relació amb Pons, un home de caràcter i de conviccions, «des de la coincidència i des de la discrepància», va lloar les seves virtuts i no va ocultar els seus defectes, amb un fórmula molt ben trobada: «els seus defectes eren quasi tots exageracions de les seves magnífiques virtuts». I va enllestir amb les paraules que el mateix Pons li havia fet prometre que havia de dir en el seu enterrament: «Pons, reposeu en pau, que ja heu fet prou feina.» Molt propi de la seva manera de ser.

Tots els estudiosos i les poblacions que van pertànyer a l'antic vescomtat de Cabrera i que han integrat en moments diversos la demarcació històrica de la Selva hem contret un deute inesborrable amb Josep M. Pons Guri i en el moment del seu traspàs convé que deixem constància públicament la nostra reconeixença a tota una vida dedicada a la recerca i a l'estudi, a la salvaguarda del patrimoni documental i a la promoció dels lligams entres les nostres poblacions.